

5. CARICATURES EN L'ÀMBIT DE L'ESPORT

“Si havia començat dibuixant “sabates”, temps a venir dibuixaria els més destacats “asos” de la puntada de peu”

L'any 1924 Antoni Roca i Maristany començà a dibuixar caricatures de jugadors de futbol a la premsa, *El Sport*, *El Mundo Deportivo*, *Xut*, *La Vanguardia*, *Juventut Catalana*, i obtingué el carnet del Sindicat de Periodistes Deportivos, com a redactor de *l'Esport Català*, fins a l'any 1927.

Va col·laborar en el diari *Vida Deportiva* entre els anys 1948 i 1965, dibuixant caricatures dels jugadors del Barça de les Cinc Copes, equip liderat per Kubala, amb Ramallets, Basora, César, Moreno i Manchón, entre d'altres.

6. DIBUIXOS DE RAJOLES DE CERÀMICA

“També entre els assumptes de rajoles n'he fet algunes en què hi ha pintat un burro i, a sota, la llegenda ‘Tu i jo’”

Antoni Roca i Maristany va realitzar dibuixos de caràcter humorístic per a rajoles de ceràmica, que varen ser molt coneguts, populars, i sovint imitats. Entre aquestes rajoles destaquen les següents: ‘Aquí hi viu un del Barça’, ‘Avui no es fia, demà tampoc’...

Treballà amb el ceramista barceloní Joan Baptista Guvernau i Sans i, després de la guerra, amb Ceràmicas Vicens, de Barcelona. Fruit d'aquesta col·laboració tenim el rellotge de sol de la Masia del Futbol Club Barcelona, entre d'altres.

Tot fent memòria. Les seves memòries

A les seves “memòries” - *Tot fent memòria* - fa un retrat de la Barcelona de la seva època. Són pinzellades, observacions, anècdotes sense transcendència i amb bon humor, que ens mostren un artista, un home planer, transparent, afable, sense complicacions, un home entranyable, tal com es pot apreciar en els seus dibuixos.

Al pròleg hi ha la dedicatòria a la seva muller, Josefina Gual, musa i font d'inspiració.

ANTONI ROCA I MARISTANY NINOTAIRE

Del 18 de gener al 2 de març de 2021

Biblioteca de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Horari de visita

De dilluns a divendres, de 10 a 14 h i de 15 a 19 h
Dissabtes 23 de gener, 6 i 20 de febrer, de 10 a 14 h

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56 - 08001 Barcelona -
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

www.bnc.cat

ANTONI ROCA I MARISTANY NINOTAIRE

Antoni Roca i Maristany (Barcelona, 1895-1977) fou un dibuixant i humorista, notable representant de la gran tradició ninotaire catalana que sobretot excel·lí durant el segle XX.

De jove treballà com a aprenent en negocis diversos, sabateria, casa de música i sastreria, però de seguida demostrà una vocació artística i aspirava a ser pintor. Es formà a la Llotja de Barcelona, tenint com a mestre a José Ruiz Blasco, pare de Pablo Ruiz Picasso.

Sovint participà en els Salons d'Humoristes de Barcelona i exposà dibuixos, pintures i composicions artístiques a les Galeries Dalmau i a la Sala Gaspar, de Barcelona. S'incorporà al grup Nou Ambient l'any 1935 i va col·laborar en la creació del Grup N.I.P.U. (Ninotaires Independents Preus Únics), en el qual hi participaren els dibuixants més importants de l'època com Joan Junceda, Ricard Opisso, Jaume Juez Castellà ("Xirinius"), entre d'altres.

Dibuixà sobre temes d'actualitat política per a la premsa general i satírica, com Papitu, La Esfera (editada a Madrid), Las Noticias, L'Esquella de la Torratxa, La Nau, La Vanguardia, majoritàriament entre els anys 1920 i 1960, però s'especialitzà en la caricatura esportiva, especialment de jugadors de futbol, per a diferents revistes i diaris: El Once, Mundo Deportivo, El Xut, Dicen, Vida Deportiva.

Gran aficionat al teatre, dibuixà molts figurins de les obres clàssiques universals: Molière, William Shakespeare, Pierre Corneille, Félix Lope de Vega, José de Zorrilla, Pedro Calderón de la Barca, així com les de Serafí Pitarra, Santiago Rusiñol, Àngel Guimerà i Ignasi Iglésias.

Va realitzar també dibuixos de caràcter humorístic per a rajoles de ceràmica que varen ser molt coneguts i populars, com les de "Aquí hi viu un del Barça", "Avui no es fia, demà tampoc".

Amb un traç expressiu, els seus dibuixos són de línia neta i segura, amb una punta de mordacitat, però sense anar més enllà del que és honorat. Deforma les figures, caricaturitzant-les, ja que al capdavant és un dibuixant humorista, però no les distorsiona fins a fer-les lletges o repugnants, ni les deshumanitza. Els personatges són amables, murrís i trapelles. Es podria considerar que davant dels seus ninots l'artista és com un pare que els cuida.

Els fons gràfics d'Antoni Roca i Maristany van ingressar a la Biblioteca de Catalunya l'any 2016.

L'exposició és una mostra representativa de la variada trajectòria professional de l'artista, des dels seus primers dibuixos l'any 1910 fins als anys seixanta.

Sílvia Ferrer i Concepció Isern. Unitat Gràfica
Francesc Mestre. Galerista i publicista

1. EL PERSONATGE I ELS SEUS AMICS

"Aparició en el món. Vaig fer-la a les esgorrialles del segle passat, un dia del mes d'octubre i en un pis del carrer Comerç, vora del born, al barri del senyor Esteve"

Des de jove havia estat molt exigent amb ell mateix i als 15 anys va matricular-se a la Llotja per iniciar els seus estudis de dibuix. En aquells moments, tenia per costum prendre apunts al natural al Parc de la Ciutadella i a l'Església de Santa Maria del Mar.

Va presentar la seva primera exposició de dibuixos humorístics a Sabadell el 1919. S'incorporà al grup artístic "Nou Ambient" el 1920. Passà una temporada a Madrid amb el seu amic, l'escultor Àngel Tarrac, i després d'un any tornà a Barcelona, on va fer exposicions i col·laborà en *El Mundo Deportivo*, *El Xut*, *La Vanguardia*, entre d'altres. També es dedicà a la decoració de ceràmica amb el mestre ceramista Joan Baptista Guvernau, de Barcelona.

2. SÀTIRA SOCIAL I POLÍTICA

Antoni Roca i Maristany va realitzar acudits i caricatures sobre temes d'actualitat política i social publicats a *Papitu*, *L'Esquella de la Torratxa*, *Las Noticias*, *La Nau*, *La Vanguardia*... Durant la guerra va formar part del Sindicat de Dibuixants Professionals que defensaven les idees progressistes i atacaven el feixisme, en publicacions com *L'Esquella de la Torratxa*. Aquest sindicat va desaparèixer amb l'adveniment de la dictadura franquista, i a partir d'aquí ell va deixar la sàtira política i social, per raons òbvies.

3. GRUP NOU AMBIENT I N.I.P.U

El 1919 es va fundar a Barcelona el grup artístic Nou Ambient pels pintors Francesc Camps Ribera, Ramon Solé i Liró, Francesc Vidal i Galicia, entre d'altres. Antoni Roca i Maristany va fer amistat amb ells i s'incorporà al grup. Organitzaren exposicions a les Galeries

Dalmau de Barcelona fins a la seva dissolució l'any 1925. Eren artistes joves i entusiastes, amb un llenguatge pictòric que no encaixava massa amb els corrents de l'època. Van editar una revista amb el mateix nom, que reivindicava l'obra del pintor català Isidre Nonell.

L'any 1935 Antoni Roca i Maristany va ajudar a crear el Grup *N.I.P.U.* (Ninotaires Independents Preus únics), nom humorístic que parodiava els magatzems de preu únic, molt en boga en aquella època. Estava format pels dibuixants Cornet, Junceda, Opisso, Calsina, Roca, Quelus, Prat, Castanys, Mallol i Xirinius, que van fer diverses exposicions a la Sala Gaspar, però la Guerra Civil va interrompre qualsevol activitat.

4. CARICATURES EN L'ÀMBIT DEL TEATRE

"Jo començava a publicar algunes caricatures. Personatges de les varietés i dels vodevils, dos gèneres que imperaven en aquell enlluernador Paral·lel"

Antoni Roca i Maristany va tenir sempre una forta relació amb el món del teatre en el sentit més ampli: les obres clàssiques de Molière, William Shakespeare, Lope de Vega..., així com les de Serafí Pitarra, Santiago Rusiñol, Àngel Guimerà..., i també el music-hall, vodevils i sarsueles.

Dibuixà infinitat de personatges de l'àmbit teatral, i va reproduir amb gran fidelitat el vestuari de totes les obres representades.

Especial menció al personatge del Tenorio (*Don Juan Tenorio*, de José de Zorrilla).